

של ארה"ב. עם זאת, כל המתעניין בהיסטוריה של ארה"ב, ובעיקר בהיסטוריה הכלכלית שלה, כדי ללמוד על התפתחותה בצורה מעמיקה ולא בצורה השטחית והפשטנית הנהוגה בספרי-תוכחה ומגמה שונים, ימצא ב"ברונים השודדים" ספר רב-ערך וגדוש עובדות.

י. ש.

מחשבה מדינית

פרופיסור י. אריאלי, ההיסטוריון איש האוניברסיטה העברית, שתולדות אמריקה והתקמות האידיאולוגיה והלאומיות באמריקה הן משטחי התמחותו העיקריים, הרים תרומה

הנוכחית גדל ארכן של מסילות-הברזל פימישה וייצור הפלדה גדל פי אחד-עשר. בתוך מחצית היובל בערה ארה"ב את תור המהפכה התעשייתית והמדעית בקצב מזורז ונכנסה גם לתור האימפריאליזם הקולוניאלי. בתוך כך השתנה אורח-החיים במהירות עם המעבר ממדינה אגררית למדינה תעשייתית ועירונית, ושלטונם של הקאפיטליסטים הגדולים על הכלכלה—ומכאן גם על הפוליטיקה—הביא לעוללות וקיפוחים סוציאליים חריפים, שהוקעתם כבר נעשתה שיגרה.

ספרו של מאתיו ג'וזפסון אינו ההיסטוריה של ארה"ב במחצית השנייה של המאה ה"ט. הוא שילוב ביוגרפיות של "מפלצות-הקדומים הכלכליות" ושושלותיהן, עם תיאור של התמודדויות-נפילים על מונופולים ושלטון. המחבר נמנע מכל הטפה נגד גיבורי ספרו; די לו בהצגת דברים כהווייתם כדי לתת תמונה מדויקת מעלילותיהם של גולד, ואנדר"בילט, מורגן, רוקפלר, קוק, קארנגי, הנטינגטון (אם נזכיר רק שמות בודדים) ומן ההיסטוריה הכלכלית-החברתית של ארה"ב, שבעת ההיא האפילה על ההיסטוריה המדינית.

ג'וזפסון פותח בסיום מלחמת-האזרחים ב"שנת 1865, מלחמה אשר נתנה את הדחיפה הגדולה לתעשייה הצפונית ואשר לאחריה נפתחו המערב והדרום לרכושנים הצפוניים תאבי-הבצע, שהסתערו מערבה תוך כדי בניית קיסרויות פרטיות שעלו בעצמתן על הקיסרויות של ימי-הביניים. חולשתו של הספר בכך שהוא מסתפק בתיאור הצמיחה הכלכלית של בעלי הצבר-ההון, המונופולים והטרוסטים, בלי לעמוד על מערכת היחסים הלא-פשוטה בין האינטרסים השונים; אף בלי לעמוד על מערכת היחסים בינם לבין הרשויות הפוליטיות של הרפובליקה. כך, למשל, הופכת מלחמת-האזרחים להיות מאורע הפורץ דרך בפני הקאפיטליזם מבלי שיוסבר חלקו המכריע של זה במאורעות שהוליוו לקראת המלחמה וקבעו את גורלה

* מאתיו ג'וזפסון: הברונים השודדים; תרגום: בועז עברון; הוצאת שוקן, 1969; עמ' 452

כתבי

זיגמונד פרויד

ב-5 נרנים

כינוס מיטב כתביו של אבי הפסיכואנליזה בשפה העברית

הכרכים כוללים:

מבוא לפסיכואנליזה

טוטם וטאבו

מעבר לעקרון העונג

עתידה של אשליה

האני והסתם

הלא מודע

תרבות בלא נחת

מלחמה למה?

ועשרות מסות אחרות

במחיר מוזל — 65 ל"י (במקום 82.50)
בכל חנויות הספרים

הוצאת דביר

ונדידה מתמדת, והלך-הנפש-והרוח של הנעיד הנד חלק בלתי-נפרד של אורח-המחשבה האמריקני. מראשית התישבותה ועד למאה העשרים חזרה אמריקה על תהליך זה של הגירה מחודשת כשהגבול נע מערבה, והנטייה לניידות גברה והלכה בהכרה האמריקנית. תהליך זה הביא עמו עקירת-שרשים מתמדת מעבר מיושב והתרכויות בהווה ובהכנת העתיד, ומכאן עיר-נות כלפי הבלתי-צפוי, כושר החלטה מהירה ומרץ להסתגלות. המהגר האירופי שרף את גשריו עם העבר בשעה שנחת בחופי ארצות-הברית, או שעבר זה נתעמעם ונדחק יותר ויותר מפני ירשומם של הארץ החדשה והחיים החדשים שניצבו לפניו ואתם צריך היה להתמודד. החלוץ יליד הארץ, שכבש את השממה והרחיק את הספר מערבה, נתנסה באותה חוויה.

תהליך זה של ניכור לעבר, שפעל ביחידים ללא ספור, חזר ונשנה במישור הקיבוצי עם מלחמת העצמאות... אפשר לדבר על מנגנון פסיכולוגי חדש שהלך ונתהווה כאן, מנגנון של גישות, אוריינטציות וכי' ווניזמן; של נטייה וציפייה כלפי העתיד והתמורה, שהעמידו את האופי הדינאמי הכללי של העם האמריקני בתולדותיו.

(כרך א', ע"ע 17-15, מבוא)

זאת ועוד :

התיחסות... המחשבה המדינית למציאות היסטורית בולטת במיוחד בתולדות המחשבה האמריקנית... תופעה זו נראית טבעית בחברה שנוצרה... בדרך של התישבות וקו-לוניזציה ובתנאים של מאבק בלתי-פוסק על קיומה הפיסי והחברתי. עד סוף המאה הי"ט היתה החברה האמריקנית 'בדרך' במלוא מובנה של המלה, בתהליך שאינו פוסק של התפשטות התישבותית, שהרחיב את היישוב מחופי האוקינוס האטלנטי במזרח עד חופי האוקינוס השקט במערב. במשך כל אותה תקופה נשתנו גם דפוסי החברה והיישוב מבחינה אתנית, דתית ותרבותית. תנאים אלה לא יצרו אקלים נוח לעסוק בתיאוריה ועודדו מנטאליות פראגמטית, שדנה ערכו של דבר על-פי

נכבדה בשני כרכים אלה שאותם ערך, בתוספת מבואות מקיפים והערות מאירות-עיניים משלו, ואשר בהם כינס וסיכם את המחשבה המדינית בארצות-הברית עד ימינו אלה. זהו מפעל היכול לעמוד בכבוד בהשוואה עם אנתולוגיות שראו אור בתחום זה בארצות-הברית גופה. יתר על כן: קוראים בארץ הזאת, אשר להם נועדו שני הכרכים, עשויים למצוא בהם, במרכזו, מדריך רב-השראה למחשבה מדינית עברית.

אכן, עם כל השמירה הנאותה על יחסי-המידות, ועל חושי-המידה, ועם כל ההבדלים ברקע ובמהות, דומה כי אין בעולם של ימינו הקבלה קרובה לנסיון האמריקאי, לחוויית ההתמורה הלאומית-ההיסטורית של אמריקה, יותר מזו המתגלמת בישראל החדשה, שעודה יכולה להתפאר בדוחק במאה שנים של היסטוריה רצופה.

כמה מהערותיו של פרופיסור אריאלי עצמו במבוא הכללי לשני הכרכים יש בהן כדי להצביע, אם גם לא במתכוון דווקא, על קצת מן ההקבלות המתבקשות מאליהן.

למן ראשיתה ליפפה את הבא לארץ-הרגשה של התחלה חדשה, לרבים מן המוגרים המתישבים היתה זאת 'הארץ היעודה' והם 'ישראל' המתנחל בה... הארץ לא היתה, כמו בעולם הישן, patria, ארץ-אבות; היא לא היתה ארץ של זכרונות, של נוף מוכר היטב, קראופק הסוגר על חוג חיים מושרש-שים. היא לא היתה גם מסגרת לאומית, קהיליית-אומה שאליה השתייך היחיד מתחילת ברייתו... הארץ היתה שייכת לעתיד... והיא הפכה את היחידים והקבוצות שנקלטו בה לאמריקנים, לעם חדש.

...היתה זאת לא לבד ארץ של התחלות ותקוות חדשות אלא גם ארץ של הגירה

• יהושע אריאלי (עורך): המחשבה המדינית בארצות-הברית (מקורות ותעודות); מוסד ביאליק / ספרי-מופת מספרות העולם; כרך ראשון: למן הגירת הפוריסטאים ועד למלחמת האזרחים (1860-1607), 1967, 317 עמ'; כרך שני: למן מלחמת האזרחים ועד נשיאות קנדי (1861-1961), 1969, 412 עמ'.

מלודיה של טמבור

לכינור ארבעה מיתרים. לגיטרה ששה. לאמוליון ו-סופרלק של טמבור שבעים ותשעה גוונים מוכנים לשימוש. ארבעים ושבעה גווני אמוליון לצביעה דקורטיבית ולהשלמה — שלושים ושניים הגוונים המרהיבים של סופרלק — לדלתות, חלונות וכל משטחי ברזל ועץ. סימפניה של גוונים! חבר לך מהם את המנגינה הערבה לעיניך. אינך צריך להיות וירטואוז. אמוליון ו-סופרלק מנגנים את עצמם. גמרת? הקירות והדלתות יפים למראה? אך זו עדיין אינה המנגינה כולה. נע בהם. הכל חלק קטסיפה ועם זאת הכל ממשיך „לנשום“ ברוח, טמבור! — לנוי והיודי:

טמבור ט

שימושו המעשי, על-פי יכלתו לפתור בע- ית שהמציאות מעלה אותן. (שם, ע' 10) בימים אלה, שבהם מעסיקים אותנו בוויכוח תפל, עקר ומלאכותי כל-כך בשאלה כגון "מיהו יהודי?", ימצא הקורא העברי ענין מיוחד במסגרת "אמריקני מהו?" (כרך א, ע' 71 וגו'), מתוך "המכתב השלישי" בחיבור בשם "מכתבים מאת חוואי אמריקני" שנדפס לראשונה, בלונדון, בשנת 1782. מאת האיש מישל גיום ז'ן דה-קרווקר, צרפתי-אמריקאי שהיה, במובן ידוע, מאבות ה"תודעה" הא- מריקאית. כאן אנו מוצאים אמירות כגון אלו (כרך ב, ע"ע 3—311):

האמריקני הוא אדם חדש, הנוהג לפי עקרונות חדשים; עליו אפוא להגות רעיונות חדשים ולצור דעות חדשות... יחידים אדם מכל האומות מותכים כאן לגזע-אחד שים חדש, אשר מפעליהם ועתידותיהם יחור ללו באחד הימים תמורות גדולות בעולם... אין אנו יודעים כלל, לאמיתו של דבר, זרים; זו ארצו של כל אדם... אכן, מהרוב השינוי! עקב השינוי הזה הוא [המהגר] נעשה אמריקני. תמורה זו פועלת פעולה כפולה, משתקת את כל הדעות-הקדומות האירופאיות שלו, הוא שוכח את הרגלי הכפיפות... ופעמים אף עשוי הוא לשכוח יתר על המידה, כשהוא עובר לעתים קרובות מקיצוניות אחת לאחרת.

והנה, כעבור כ-130 שנה, בשנת 1915, שעה שהצמיחה האורגנית והמסיבות החי- צונית קרובות כבר להבשיל את ארה"ב כמעצמה עולמית מן המדרגה הראשונה, עדיין אותה נימה בוקעת—תקיפה ומודעת—בדבריו של נשיא אמריקאי, הוא וודרו וילסון, בנאום מפורסם, "המלחמה למטה מכבודנו", שהוא משמיע בטכס להענקת אזרחות, לפני קהל רב של אזרחים חדשים. וכך היו קצת מן הדברים שהשמיע במעמד ההוא (כרך ב, ע"ע 2—311):

זו הארץ היחידה בעולם המתנסית בהולדת מתמידה וחוזרת. מדינות אחרות עומדות על ריבויים של בני שלחן. מדינה זו אינה פוסקת מלגמוא אונים ממקורות חד- שים על-ידי זה שמתחברים עמה מרצונם

ציבורים גדולים של גברים חזקים ונשים שואפות קדימה מארצות אחרות... בהביאכם את כל הארצות, אתם באים מתוך כוונה להניח את כל הארצות האחרות מאחוריכם... אינכם מציצים מאחרי גבכם, ואינכם מבקשים להתמיד מה שביקשתם להשאיר בהן מאחור... אי אתם יכולים להתמכר לאמריקה אלא אם כן תיעשו אמריקנים גמורים לכל דבר ולכל תכלית... ואם יש בתוכנו ששכחו מהו שאמריקה היא מינה בו, אתם, על כל פנים, מביאים לנו בלבכם פנימה חידוש האמונה. מטעם זה אני כשלעצמי מקדם פניכם בברכה... אתם מעִ שירים אותנו אם אתם מצפים מאתנו שנהיה טובים משהיינו...

אומה שאינה מתחדשת תדיר ממקורות חדשים עלולה להגיע לידי צרות־אופק ואי־סובלנות של משפחה; ואילו אמריקה חייבת בזו התודעה, שמכל צד שבה היא נוגעת בידים ונוגעת בלבם של כל עמי האנושות. וולט ויטמן, איש "עלי־עשב" ו"אפקים דמו־קרטיים", עומד מבחינה כרונולוגית לערך בחצי־הדרך בין דור־העצמאות לדור של מל־חמת־העולם הראשונה, ובכל ישותו הוא "חי" את מלחמת־האזרחים הנוראה, שהיא כשלעצ־מה פרשת־דרכים גורלית בהיסטוריה האמריק־אית. מה בפיו לומר כתום איתו מבחן אכזר? לא זו השאלה אם נהיה המוֹן־עם. לא, דבר זה כבר הוכרע לעין־כל; אלא אם נהיה עם חדש, מורה־דרך ומורה־הוק לכל

העמים. (כרך ב, ע' 159)

ובימי־מצוק־ומבחן אלה שאנו עומדים בהם כיום, כאן ועכשיו—שאף הם הלא יש בהם, אם תרצו, הקבלות לא מעט למלחמת־האזרחים בת־ארבע־השנים בין הצפון לדרום—יכול יוכל הקורא העברי, כמדומה, למצוא דברים המכוונים כביכול לשה זו שלו בפסוקים החותמים את המובאה מתוך וולט ויטמן (שם, ע' 161). אפשר אין בהם הרבה "מח־שבה מדינית" במובנה הפורמלי־המצומצם אבל יש בהם מן המחשבה החזונית, ה"מיטא־מדינית", החותרת אל שרשי הווייתם של עולם ולאום ואל תועפות עתידם.

ההגה שלנו נתון בידיים נאמנות יותר מידינו; זרם המאורעות חזק הוא מדי־בש־ביל כל תופש־הגה, והארבה הקטה שלנו נגררת על־ידי ספינת הקברניט הג־דול (ההדגשה במקור — א.ר.) היודע את הדרך וידו תקיפה למשך בני־אדם וכוֹכ־בים ומזלות אל טובתם.

כזו וכזו נאדרה היא הדרך הנעלה, שבה שולחת לנו ההשגחה העליונה את עיקרי טובותיה במעטה פגעים, עד כי אין אני סבור שכל מזימות־סלף שלנו עלולות למ־נוע ממנו את ברכתה.

בראיית היד הנוהגת הזאת במהלך המאור־עות, בראיית האושר הזה שאין משלו, שהיה נחלת הברית עד כה, מתחדש בטחוני בעתיד.

א.ר.

זה עתה הופיע

פיליפ רות

היה שלום, קולומבוס

הספר כולל רומן אהבה תוססת וחמישה סיפורים מן ההווי האמריקני.

ספר עטור פרסים שהפך קלאסי בכוח כשרונו הסיפורי של המחבר שהנו כיום אחד הסופרים החשובים ביותר בארצות הברית.

המחיר 9.50 ל"י

ש הוצאת שומו / ירושלים ותל־אביב